

ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

**ТЕНДЕНЦИИ В ОБЩИНСКАТА ПРИВАТИЗАЦИЯ
ПРЕЗ 1996 Г.**

ПЕТЪР ВАСИЛЕВ АНТОВ

ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ
АГЕНЦИЯ ЗА ПРИВАТИЗАЦИЯ

СОФИЯ

ОБЩИНСКАТА ПРИВАТИЗАЦИЯ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРОДЪЛЖИ ДИНАМИЧНИЯ СИ ХОД ПРЕЗ 1995 И 1996 ГОДИНА

Развитието на общинския приватизационен процес през 1996 година, въпреки неравномерния му ход и регионалните различия, следва да се оценява положително. Открити са 2079 процедури за приватизация, от които 23 са за цели предприятия. Прекратените процедури са 43. Обявени са 121 конкурса за оценители. Възложени са 2642 приватизационни оценки. Приети са 2725 оценки, като някои от тях са възложени през 1995 г. Сключени са 2575 приватизационни сделки, от които 18 са за цели общински търговски дружества. От сключените сделки за цели общински предприятия 1 е продадено чрез конкурс, 8 чрез преговори с потенциален купувач и 9 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. От приватизираните 2514 обособени части от общински търговски дружества през 1996 г. 577 са продадени чрез търг, 229 са чрез конкурс, 424 са чрез преговори с потенциален купувач и 1272 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 53 общински търга за продажба на дълготрайни активи. Започна усилена подготовка за масова приватизация на цели общински дружества в повечето от водещите общини в страната.

Потвърди се тенденцията на ускорено развитие на общинската приватизация, започнала през 1995 г. и натрупването на солиден ресурс, осигуряващ равномерен ход на приватизационния процес. Сумарната договорна цена на общинските приватизационни сделки през 1995 г. възлиза на 3 711 млн. лева, а за 1996 г. надхвърля 5 395,1 млн. лева. От тях в общинските бюджети са постъпили към 2,9 млрд. лева през 1995 г. и над 2,7 млрд. лева през 1996 г. С натрупване от началото на процеса през 1992 г. общият ефект от общинската приватизация надхвърли сумата от 14,6 млрд. лева.

За периода 1 януари 1995 год.-31 декември 1996 год. в страната са открити 4 050 процедури за приватизация на общински фирми и техни обособени части. Броят на сключените сделки е 3 677, от които 37 са за цели общински предприятия: 3 чрез търг, 3 чрез конкурс, 22 чрез преговори с потенциален купувач и 9 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Сключените приватизационни сделки за обособени части от общински дружества е 3 565, от които 1 021 -чрез търг, 304 - чрез конкурс, 544-чрез преговори с потенциален купувач и 1 696 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 75 търга за продажба на ДМА. Общата договорна цена по общинските приватизационни сделки възлиза на над 9 532,7 млн. лева, от които над 8,8 млрд. лева са по сделки от двегодишния период 1995-1996 г.

Сред приватизираните обекти през периода 1995 - 1996 година преобладават магазините, ателиетата, ресторантите, строителните поделения, обектите на общинската инфраструктура и други.

Анализът на сключените общински приватизационни сделки показва, че новите собственици са главно две групи. Преобладаващата част от новите собственици са представители на едрия национален бизнес. Те организират вериги от магазини или цели пласментни мрежи в няколко региона, затварят производствения цикъл. Внушителен е и броят на арендатори и наематели на общински фирми и обособени техни части, както и персоналят на общинските фирми.

В много от случаите купувачите поемат задълженията на придобитите общински фирми, декларират готовност за значителни инвестиции през следващите години и за запазване на броя на заетите лица. Следприватизационният контрол показва, че в над половината от сделките купувачите не изпълняват договорните си отношения. Причината следва да се търси във факта, че около 32 % от едрите собственици по общинските приватизационни сделки през 1996 година са кредитни милионери. Така на практика почти двойно в сравнение с предшестващата година се съкратиха получените реални (с отчитане на инфлацията) кешови постъпления в общинските бюджети и в общинските приватизационни фондове. Допуснати бяха формални нарушения при оформянето на договорите за продажба.

Бързо нараства броят на общинските обекти, закупени от работниците и служителите в тях. След м.юли 1996 г. техният брой вече силно се ограничи.

Приватизационният процес в общините продължава да определя тенденциите в развитието на процеса в национален мащаб. Досегашните общински сделки по брой надхвърлят 3 пъти приватизационните сделки за държавни предприятия. Подчертано ускорение на процеса се забелязва от началото на 1995 г. насам.

През изминаващата година се потвърдиха редица успехи в дейността на общинските органи за приватизация, отчетени и през 1995 г:

- увеличи се над 2,3 пъти в сравнение е предшестващия период съотношението между откритите процедури и сключените приватизационни сделки;
- съкрати се с около 2,5 месеца срокът за финализиране на приватизационните процедури;
- с около 85 % се увеличи средната продажна цена на квадратен метър от продаваните общински стопански обекти;
- над 3,7 пъти нарасна обемът на новите инвестиции, които по договор следва да се осъществят в приватизираните обекти;
- значително (от 1,3 до 2,9 пъти в различните водещи общини) нараства цената на продаваните обекти в сравнение с изходната цена, предложена на заинтересованите инвеститори;
- над 3,5 пъти нарасна броят на служителите в общинските органи за приватизация, получили лиценз на оценители от Агенцията за приватизация.

Тези резултати потвърждават тенденцията и през 1996 г. общинският приватизационен процес да се развива под въздействието на почти същите фактори, както през 1995 г. Сред положителните фактори, характеризирали процеса през 1996 г., по-важните са:

професионализмът на общинските звена, осъществяващи приватизационна дейност, който непрекъснато се задълбочава. Нараства броят на дипломираните оценители, оформят се добре действащи екипи с издадени от Агенцията за приватизация лицензи за всички видове оценителска дейност. Намалява броят на върнатите приватизационни оценки, спада делът на провалени търгове и конкурси. Умело се защищават интересите на общината. Все повече решения за откриване на процедура приключват с приватизационни сделки. На практика именно в общините по-реално се оценява цената на малкия и средния бизнес в България;

- ограничените мащаби на общинските предприятия, които ги правят по-евтини и достъпни за предприемчивите българи. Общинската приватизация започна от обособени части от общинските фирми, в редица случаи с продажби на обекти, останали в собственост на общината след ликвидацията на по-големи общински предприятия. Постепенно се премина към продажбата на цели предприятия и включване като основни клаузи в договорите и на други условия, водещи до повишаване на кумулативния ефект от сделката;

-усъвършенстване на нормативната база. В ЗППДОП и в поднормативните актове бяха включени текстове, обслужващи пряко приватизационния процес в общините. Допълнителен тласък даде Законът за общинска собственост;

-стабилно поддържаният сравнително по-изяснен инвеститорски интерес към предложените за приватизация общински предприятия и обособени техни части. В рамките на общините почти всички познават силните и слабите страни на предложените за продажба обекти, могат да коригират необосновани отклонения в цената или в други условия по договора;

- ценното съдействие от страна на големи чуждестранни консултантски фирми, които в рамките на няколкогодишни споразумения с общините покриха по-голямата част от дейността по подготовката и осъществяването на приватизационните сделки, при това безплатно или при символично заплащане;

- по-либералното данъчно и кредитно третиране на общинските обекти в страните от Западна Европа, което позволява да се получават изгодни за българските общини кредити при определени условия;

- съвпадането през последните 15-16 месеца на интересите на местното самоуправление и декларираните програмни намерения на правителството.

Сред неблагоприятните фактори, които определяха развитието на приватизационните процеси в общините през изминалите месеци на 1996 година, по-важните са:

- отсъствието на специален закон за приватизация на общински предприятия и общите формулировки в някои членове от ЗППДОП, трудно приложими за случаите на общинска приватизация;

- късното разграничаване на общинската от държавната собственост със Законите за държавна и общинска собственост, приети от Народното събрание през май 1996 г. и споровете, които възникват между държавните органи и органите на местното самоуправление до и след приемането на Правилници за тяхното приложение;

- подчинената позиция на местните органи по отношение на държавните органи;

- допуснатите сериозни закононарушения в редица общини след последните общински избори;

- проведената на места чистка сред общинските служители, натоварени с осъществяването на приватизационния процес;

- слабото съгласуване на общинската приватизация с държавната касова приватизация и с приватизацията чрез инвестиционни бонове;

- отсъствието на специален закон за малките предприятия, каквито са над 80 % от общинските предприятия в страната;

- ограниченото приложение при общинските приватизационни сделки на някои платежни средства, разрешени от ЗППДОП при приватизационните сделки за държавни предприятия;

- отсъствието на значими свободни ликвидни средства, които да бъдат насочени за финансиране на приватизационните сделки с общинско имущество;

- субективното отрицателно отношение от страна на общински управи към процесите на приватизация на общинско имущество, особено подчертано на места;

- регистрираното по места необосновано привилегировано отношение към някои инвеститори от страна на общинското ръководство, намиращо изражение в някои, меко казано странни, клаузи в приватизационните договори;

- допуснатото намаление, макар и в изолирани случаи, на продажната цена на кв.м. застроена площ и на прилежащите незастроени терени;

- двусмислената позиция на някои оценители, които играят и за двете страни в сделката за. Тук може да се отчете и обстоятелството, че над 30 % от използваните от общините оценители представят оценки, които според Агенцията за приватизация са непълни и със съществени пропуски;

- несъобразеното с реалните темпове на инфлация определяне на продажната цена и на дължимите погасителни вноски по приватизационните сделки;

- съгласуваната позиция на конкурентите при някои приватизационни сделки, нарушаваща нормите на свободната конкуренция. Тази тенденция е най-силно изразена при явните търгове и затова общинските органи за приватизация масово преминаха към провеждането на търгове с тайно наддаване. Силното ограничително въздействие на някои от неблагоприятните фактори е резултат до известна степен и от слабото присъствие на следприватизационния контрол в голям брой общини.

Териториалният разрез на приватизационния процес в общините през 1996 година показва, че Пловдивска област не е била най-активна, както това бе през 1995 г. Броят на откритите процедури е 289, а на сключените приватизационни сделки -298. От тях чрез търг са сключени 34 сделки, чрез конкурс -5 сделки, чрез преговори с потенциален купувач -21 сделки и 248 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 589,9 млн. лева. Броят на откритите процедури през 1995 г. е 702, а на сключените приватизационни сделки -448. От тях чрез търг са сключени 77 сделки, чрез конкурс -20 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 38 сделки и 313 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1995 г. достига 679,85 млн. лева.

На територията на община Пловдив през 1995 г. са сключени 158 сделки, от които чрез търг - 7, чрез конкурс - 2 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 149 сделки. В Пловдив е най-високият за страната показател за сключени приватизационни сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сключените през 1995 г. приватизационни сделки надхвърля 466 млн. лева. През 1996 г. Приватизационният процес в общината съществено се забави поради продължителната проверка на дейността на предишното ръководство на общинската агенция за приватизация. Сключени са 38 приватизационни сделки, от които 26 са чрез търг и 12 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките достигна 160,2 млн. лева.

В община Пазарджик през 1995 г. са сключени 103 приватизационни сделки - 20 чрез търг, 12 чрез конкурс, 6 чрез преговори с потенциален купувач и 65 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 215 млн. лева. Към днешна дата в Агенцията за приватизация не е постъпила никаква информация за дейността през 1996 г.

В община Мадан през 1995 г. са сключени 29 сделки, от които 3 - чрез търг, 3 - чрез преговори с потенциален купувач и 23 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 46 млн. лева. През 1996 г. 4 сделки, от които 1 е чрез преговори с потенциални купувачи и 3 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките достига 23 млн. лева.

В община Асеновград през 1995 г. са сключени 28 приватизационни сделки, от които 10 са чрез търг, 1 е чрез конкурс, 2 са чрез преговори с

потенциални купувачи и 15 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 134 млн. лева. Темпът на приватизационния процес се запази почти същия и през 1996 г.

В община Панагюрище през 1995 г. са сключени 27 приватизационни сделки, от които чрез търг -12, чрез конкурси - 2, чрез преговори с потенциални купувачи- 3 и 10 по реда на чл.35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 40 млн. лева. През 1996 г. са сключени 49 приватизационни сделки, от които 11 са чрез търг, 1 е чрез конкурс, 2 са чрез преговори с потенциален купувач и 35 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 42,3 млн. лева. Досега в общината са сключени 104 сделки, от които 20 са чрез търг, 13 са чрез конкурс, 6 са чрез преговори с потенциален купувач и 65 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 216 млн. лева.

В община Велинград през 1995 г. са сключени 27 сделки -по 1 чрез търг, конкурс и преговори с потенциални купувачи и 24 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 31 млн. лева. През 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки, от които 2 са чрез търг, 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 3 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 11 млн. лева.

В община Рудозем през 1995 г. са сключени 24 приватизационни сделки, от които чрез търг - 8 и чрез преговори с потенциални купувачи - 16. Договорната цена на сделките надхвърля 14 млн. лева. През 1996 г. приватизационният процес в общината се ускори.

В община Карлово през 1995 г. са сключени 21 приватизационни сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП на сума 35 млн. лева. През 1996 г. са сключени 14 приватизационни сделки, от 9 са чрез търг и 5 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 27 млн. лева.

В община Смолян през 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки, от които 5 са чрез преговори с потенциален купувач и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 23,2 млн. лева.

В община Чепеларе през 1995 г. са сключени 2 приватизационни сделки, от които 1 е чрез търг и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 0,4 млн. лева. През 1996 г. са сключени 3 приватизационни сделки, от които 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 2 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 10,3 млн. лева.

Броят на откритите процедури в Хасковска област през 1996 г. е 350, а на сключените приватизационни сделки - 474. От тях чрез търг са сключени 60 сделки, чрез конкурс - 77 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 94 сделки и 192 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 41 търга за продажба на дълготрайни активи, собственост на общините. Общата договорна цена по сделките от 1996 г. достига 455,1 млн. лева.

Броят на откритите през 1995 г. процедури за приватизация е 257, а на сключените приватизационни сделки - 241. От тях чрез търг са сключени 89 сделки, чрез конкурс - 7 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 27 сделки и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 121 сделки. Договорната цена на сделките надхвърля 225,6 млн. лева.

В община Хасково през 1995 година са сключени 69 приватизационни сделки, от които чрез търг - 10 и чрез преговори с потенциални купувачи - 59. Договорната цена на сделките възлиза на 147 млн. лева. Сключените сделки през 1996 г. са 41, от които 15 са чрез търг и 26 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 183 млн. лева.

В община Кърджали през 1995 година са сключени 43 приватизационни сделки, от които чрез търг - 5, чрез преговори с потенциални купувачи - 14 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 24. Договорната цена на сделките достига 83 млн. лева. През 1996 г. са сключени 28 приватизационни сделки, от които 15 са чрез търг, 6 са чрез преговори с потенциален купувач и 7 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 13 млн. лева.

В община Казанлък през 1995 година са сключени 44 приватизационни сделки, от които чрез търг - 22 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 22. Договорната цена на сделките възлиза на 70 млн. лева. През 1996 г. са сключени 5 приватизационни сделки, от които 4 са чрез търг и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП, Договорната цена на сделките възлиза на 27,2 млн. лева.

В община Димитровград през 1995 година са сключени 41 приватизационни сделки, от които чрез преговори с потенциални купувачи - 3 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 38. Договорната цена на сделките възлиза на 214 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 31 приватизационни сделки, от които 8 са чрез търг, 4 са чрез преговори с потенциален купувач и 19 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 106 млн.

В община Стара Загора през 1995 година са сключени 26 приватизационни сделки, от които чрез търг - 4, чрез конкурс - 2 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 20. Договорната цена на сделките възлиза на 85 млн. лева. През 1996 г. са сключени 25 приватизационни сделки, от които 18 са чрез търг, 6 са чрез конкурс и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 60 млн. лева.

Броят на откритите процедури в Ловешка област през 1996 г. е 152, а на сключени приватизационни сделки - 162. От тях чрез търг са сключени 31 сделки, чрез конкурс - 2 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 47 сделки и 82 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 343,5 млн. лева. Броят на откритите процедури през 1995 г. е 256, а на сключени приватизационни сделки - 175. От тях чрез търг са сключени 37 сделки, чрез конкурс - 1, чрез

преговори с потенциални купувачи - 27 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 110 сделки. Общата цена на сделките по договор възлиза на 314,52 млн. лева.

В община О Плевен през 1995 г. са сключени 61 приватизационни сделки, от които чрез търг - 5, чрез преговори с потенциални купувачи - 5 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-51. Договорната цена на сделките надхвърля 167,3 млн. лева. Броят на сключени приватизационни сделки през 1996 г. е 14, от които 4 са чрез търг, 5 са чрез преговори с потенциален купувач и 5 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 87,1 млн. лева.

В община Велико Търново през 1995 г. са сключени 35 приватизационни сделки, от които чрез търг - 5, чрез конкурс - 1, чрез преговори с потенциални купувачи -11 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-18. Договорната цена на сделките надхвърля 109 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 26 приватизационни сделки, от които 5 са чрез търг, 19 са чрез преговори с потенциален купувач и 2 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 59,6 млн. лева.

В община Габрово през 1995 г. са сключени 26 Бприватизационни сделки, от които чрез търг - 11 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-15. Договорната цена на сделките възлиза на 31 млн. лева. През 1996 г. са сключени 26 приватизационни сделки, от които 21 са чрез търг, 2 са чрез преговори с потенциален купувач и 3 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 60,7 млн. лева.

В община Свищов през 1995 г. са сключени 15 приватизационни сделки, от които чрез търг - 12, чрез преговори с потенциални купувачи - 1 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 2. Договорната цена на сделките възлиза на 20 млн. лева. През 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки, от които 4 са чрез търг и 2 са чрез преговори с потенциален купувач. Договорната цена на сделките възлиза на 15 млн. лева.

В община Трявна през 1995 г. са сключени 14 приватизационни сделки, от които чрез преговори с потенциални купувачи - 5 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 9. Договорната цена на сделките достига 8 млн. лева. Броят на приватизационните сделки в общината през 1996 г. е 7, от които 2 са чрез конкурс, 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 4 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 7,5 млн. лева.

В община Ловеч през 1995 г. са сключени 7 приватизационни сделки, от които чрез търг - 3, чрез преговори с потенциални купувачи - 1 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-3. Договорната цена на сделките надхвърля 27 млн. лева. Броят на сключени приватизационни сделки в общината през 1996 г. е 12, от които 2 са чрез търг, 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 9 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 35,3 млн. лева.

В община Дряново през 1995 г. са сключени 5 приватизационни сделки, от които чрез преговори с потенциални купувачи -1 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП

- 4. Договорната цена на сделките възлиза на 10 млн. лева. През 1996 г. темпът на приватизационния процес в общината не се промени съществено.

В община Левски през 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки, от които 2 са чрез търг, 3 са чрез преговори с потенциален купувач и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 33 млн. лева.

В община Павликени през 1996 г. са сключени 3 приватизационни сделки, от които 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 2 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 2,8 млн. лева.

В община Горна Оряховица през 1996 г. са сключени 12 приватизационни сделки, от които 1 е чрез търг, 10 са чрез преговори с потенциален купувач и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 15,3 млн. лева.

В община Никопол през 1996 г. са сключени 2 приватизационни сделки - 1 чрез преговори с потенциален купувач и 1 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 0,5 млн. лева.

Броят на откритите процедури в град София през 1996 г. е 322, а на сключените приватизационни сделки - 215. От тях чрез търг са сключени 16 сделки, чрез конкурс - 27 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 12 сделки и 160 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 2 331,8 млн. лева. Броят на откритите процедури през 1995 г. е 259. От тях 141 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Сключените 141 приватизационни сделки са за обособени обекти от общински фирми и ЕООД. През последните две години се забелязва предпочитание на конкурсите като метод за приватизация за сметка на търговете. Няколко големи и сложни сделки (7) са сключени след преговори с потенциален купувач. Най-често прилаганата техника при приватизационните сделки на СОАП през 1995 г. и 1996 г. са процедурите по реда на чл. 35 от ЗППДОП (99). Общата сума на цената по договор на сделките за 1995 г.: надхвърля 743 млн. лева.

Броят на откритите процедури във Варненска област през 1996 г. е 165, а на сключените приватизационни сделки - 204. От тях чрез търг са сключени 128 сделки, чрез конкурс - 9 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 29 сделки и 38 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 363,9 млн. лева. Откритите процедури за приватизация през 1995 г. са 194, а сключените приватизационни сделки са 122. От тях 58 са чрез търг, 3 - чрез конкурс, 11 - чрез преговори с потенциален купувач и 50 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорна цена на сключените през 1995 година сделки възлиза на 273,4 млн. лева.

В община Шумен през 1995 г. са сключени 51 приватизационни сделки, от които чрез търг - 50 и чрез конкурс - 1. Договорирана цена на сделките от 1995 г. надхвърля 80 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 63

приватизационни сделки, от които 15 са чрез търг, 1 е чрез конкурс, 8 са чрез преговори с потенциален купувач и 38 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 176,6 млн. лева.

С най-много приватизационни сделки от общините в областта досега - 99, е община Добрич. През 1995 г. са сключени 50 сделки, от които чрез търг - 5, чрез конкурс - 2, чрез преговори с потенциален купувач - 4 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 39, Общината е пионер в приватизацията на цели общински фирми. Договорната цена на сключените през 1995 г. сделки достига 104 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 25 приватизационни сделки, от които 2 са чрез търг, 2 са чрез конкурс и 21 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 114,8 млн. лева. При 3 от сделките са продадени пакети от акции на цели общински предприятия.

В община Варна през 1995 г. са сключени 10 приватизационни сделки, от които 3 чрез преговори с потенциален купувач и 7 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 34 млн. лева. През 1996 г. са сключени 13 приватизационни сделки, от които 3 са чрез търг, 1 е чрез конкурс, 3 са чрез преговори с потенциален купувач и 5 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 140 млн. лева.

В община Преслав през 1995 г. са сключени 7 приватизационни сделки, от които чрез търг - 1, чрез преговори с потенциален купувач - 5 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 1. Договорната цена на сделките надхвърля 8 млн. лева. През 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки - 1 чрез търг, 2 чрез конкурс, 2 чрез преговори с потенциален купувач и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 35,5 млн. лева.

В община Генерал Тошево през 1996 г. са сключени 2 приватизационни сделки чрез търг. Договорната цена е 3,4 млн. лева.

В община Балчик през 1996 г. са сключени 3 приватизационни сделки чрез търг. Договорната цена е 11,1 млн. лева.

Броят на откритите процедури в Софийска област през 1996 г. е 10, а на сключените приватизационни сделки - 120. От тях чрез търг са сключени 29 сделки, чрез конкурс - 4 сделки, чрез преговори с потенциален купувач - 76 сделки и 11 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 171,6 млн. лева. Броят на откритите процедури през 1995 г. е 183, а на сключените приватизационни сделки - 150. Чрез търг са продадени 77 предприятия и обособени части от тях, чрез конкурс - 5, чрез преговори с потенциални купувачи - 20 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП - 48. Общата сума на цената на сделките по договор надхвърля 432 млн. лева.

В община Хаджидимово през 1995 г. са сключени 23 приватизационни сделки, от които чрез търг - 20, чрез конкурс - 2 и чрез преговори с потенциални

купувачи-1. Договорната цена на сделките възлиза на 6,5 млн. лева. През 1996 г. темпът на общинската приватизация се забави.

В община Кюстендил през 1995 г. са сключени 20 приватизационни сделки, от които чрез търг -15 и чрез преговори с потенциални купувачи-5. Договорната цена на сделките възлиза на 31 млн. лева. През 1996 г. са сключени 3 приватизационни сделки чрез търг. Договорната цена на сделките възлиза на 8,2 млн. лева.

В община Разлог през 1995 г. са сключени 20 приватизационни сделки, от които чрез конкурс и преговори с потенциални купувачи по 1 и 18 по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 17 млн. лева. През 1996 г. През 1996 г. в общината се регистрира забавяне на приватизационния темп.

В община Благоевград през 1995 г. са сключени 20 приватизационни сделки, от които чрез търг -15 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-5. Договорната цена на сделките възлиза на 83 млн. лева. През 1996 г. темпът на общинската приватизация не се промени съществено.

В община Дупница, която първа в страната пристъпи към приватизация на общинското имущество и която практически вече приватизира своя наличен потенциал, през 1995 г. са сключени 15 приватизационни сделки, от които чрез търг -12, чрез преговори с потенциални купувачи-2 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП -1. Договорната цена на сделките надхвърля 7 млн. лева. През 1996 г. са сключени 14 приватизационни сделки, от които 7 са чрез търг, 4 са чрез преговори с потенциален купувач и 3 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 96,1 млн. лева.

В община Ихтиман през 1995 г. са сключени 13 приватизационни сделки, от които чрез търг -2, чрез преговори с потенциални купувачи-8 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП -3 Договорната цена на сделките е 20 млн. лева. През 1996 г. са сключени 48 приватизационни сделки, от които 34 са чрез търг, 10 са чрез преговори с потенциален купувач и 4 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 32 млн. лева.

В община Ботевград през 1995 г. са сключени 9 приватизационни сделки, от които 1 е чрез търг и 8 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 24,3 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 10 приватизационни сделки, от които 4 са чрез търг и 6 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 21,4 млн. лева.

В община Своге през 1996 г. са сключени 2 приватизационни Асделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките е 0,9 млн. лева.

В община Правец през 1996 г. са сключени 2 сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките е 4,7 млн. лева.

В община Самоков през 1996 г. са сключени 5 приватизационни сделки, от които 1 е чрез търг и 4 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 2 млн. лева.

Броят на откритите процедури в Русенска област през 1996 г. е 10, а на сключените приватизационни сделки -112. От тях чрез търг са сключени 45 сделки, чрез конкурс 4, чрез преговори с потенциален купувач -34 сделки и 29 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорна цена по сделките от 1996 г. достига 190,6 млн. лева. Броят на откритите процедури за приватизация през 1995 г. е 353, а на сключените приватизационни сделки - 164. От тях чрез търг са сключени 84 сделки, чрез конкурс -11, чрез преговори с потенциални купувачи 20 и 49 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата договорна сума на тези сделки възлиза на 237,91 млн. лева.

В община Силистра през 1995 г. са сключени 38 приватизационни сделки, от които чрез търг -22 сделки, чрез конкурс -3 и 13 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 53 млн. лева. През 1996 г. са сключени 38 приватизационни сделки, от които 9 са чрез търг и 29 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 17,4 млн. лева.

В община Разград през 1995 г. са сключени 27 приватизационни сделки, от които чрез търг -24 сделки и 3 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 30 млн. лева. През 1996 г. темпът на приватизационния процес в общината почти не се промени.

В община Русе през 1995 г. са сключени 17 приватизационни сделки, от които чрез преговори с потенциален купувач -2 сделки и 15 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 58 млн. лева. През 1996 г. са сключени 22 приватизационни сделки, от които 2 са чрез преговори с потенциален купувач и 20 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 64,2 млн. лева.

В община Кубрат през 1995 г. са сключени 11 приватизационни сделки, от които чрез търг -8 сделки и 3 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 9 млн. лева. През 1996 г. темпът на общинската приватизация се забави, непроменен е броят на сключените сделки.

В община Търговище през 1995 г. са сключени 8 приватизационни сделки, от които чрез търг -6 сделки и 2 сделки са след преговори с потенциален купувач. Договорната цена на сделките възлиза на 13 млн. лева. През 1996 г. са сключени 6 приватизационни сделки, от които 5 са чрез търг и 1 е чрез преговори с потенциален купувач. Договорната цена на сделките възлиза на 25,5 млн. лева.

В община Омуртаг през 1996 г. са сключени 3 приватизационни сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 9,8 млн. лева.

Броят на откритите процедури в област Монтана през 1996 г. е 69, а на сключените приватизационни сделки -108. От тях чрез търг са сключени 41 сделки, чрез конкурс 5, чрез преговори с потенциален купувач -23 сделки и 37 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 2 търга за продажба на дълготрайни активи. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига 143,2 млн. лева. Броят на откритите процедури за приватизация през 1995 г. е 320, а на сключените приватизационни сделки - 146. От тях чрез търг са сключени 69 сделки, чрез конкурс -6, чрез преговори с потенциален купувач -22 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП -38. Проведени са и 11 търга за продажба на дълготрайни активи. Общата сума на договорната цена по сключените сделки достига 323,86 млн. лева.

В община Видин през 1995 г. са сключени 22 приватизационни сделки, от които чрез преговори с потенциални купувачи -1 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-21. Договорната цена на сделките възлиза на 20 млн. лева. През 1996 г. са сключени 4 приватизационни сделки, от които 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 3 са по реда на чл. 35 о БТ ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 39,2 млн. лева.

В община Лом през 1995 г. са сключени 19 приватизационни сделки, от които чрез търг -7, чрез преговори с потенциални купувачи -2 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП-10. Договорната цена на сделките надхвърля 31 млн. лева. През 1996 г. са сключени 13 приватизационни сделки, от които 5 са чрез търг, 1 е чрез преговори с потенциален купувач и 7 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 22,2 млн. лева.

В община Монтана през 1995 г. са сключени 19 приватизационни сделки, от които чрез търг -15, чрез преговори с потенциални купувачи -1 и по реда на чл. 35 от ЗППДОП -3. Договорната цена на сделките възлиза на 46 млн. лева. През 1996 г. са сключени 2 приватизационни сделки чрез преговори с потенциален купувач. Договорната цена на сделките възлиза на 24,8 млн; лева

В община Враца през 1995 г. са сключени 7 приватизационни сделки, от които чрез търг -6 и чрез преговори с потенциални купувачи - 1. Договори Вата цена на сделките възлиза на 45 млн. лева. Приватизационният процес в общината през 1996 г. съществено се забави и няма сключени приватизационни сделки.

В община Берковица през 1996 г. е сключена 1 приватизационна сделка за цяло предприятие чрез преговори с потенциален купувач. Договорната цена на сделката е 13,1 млн. лева.

Броят на откритите процедури в Бургаска област през 1996 г. е 133, а на сключените приватизационни сделки -231. От тях чрез търг са сключени 65 сделки, 8 са сключени чрез конкурс, 36 сделки са чрез преговори с потенциален купувач и 109 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 10 търга за материални активи. Общата договорирана цена по сделките от 1996 г. достига

508,3 млн. лева. Броят на откритите процедури за приватизация през 1995 г. е 127, а на сключените сделки - 296. От тях чрез търг са сключени 78 сделки, чрез конкурс -5 сделки, чрез преговори с потенциален купувач 12 сделки и 51 сделки са сключени по реда на чл. 35 от ЗППДОП. В областта са проведени и 149 търга за материални активи. Общата договорна цена по сключените сделки през 1995 г. възлиза на 507,9 млн. лева.

В община Бургас през 1995 г. са сключени 151 приватизационни сделки, от които чрез търг -29 сделки, чрез преговор с потенциален купувач -1 и 10 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 111 търга за материални активи. Договорната цена на сделките възлиза на 181 млн. лева. През 1996 г. в общината са сключени 43 приватизационни сделки, от които 3 са чрез търг, 11 са чрез преговори с потенциален купувач и 16 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 10 търга за продажба на дълготрайни активи. Договорната цена на сделките възлиза на 33,5 млн. лева.

В община Сливен през } 1995 г. са сключени 66 приватизационни сделки, от които чрез търг -35 сделки, чрез конкурс -7, чрез преговори с потенциален купувач -1 сделка и 23 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 122 млн. лева. През 1996 г. приватизационният процес в общината замря -сключени са само 5 приватизационни сделки, от които 4 са чрез търг и 1 е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 61,8 млн. лева. Причините следва да се търсят както в почти пълното изчерпване на потенциала от общински обекти, предложени за приватизация, така и в субективния подход на новата кметска администрация, определяща забавения темп на работа в общината след средата на 1995 г.

В община Ямбол през 1995 г. са сключени 34 приватизационни сделки, от които чрез търг -6 сделки, чрез преговори с потенциален купувач -4 и 17 сделки са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Проведени са и 7 търга за продажба на материални активи. Договорната цена на сделките надхвърля 48 млн. лева. През 1996 г. са сключени 43 приватизационни сделки, от които 5 са чрез преговори с потенциален купувач и 38 са по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Общата сума на сделките по договор възлиза на 39,8 млн. лева.

През 1996 г. в община Котел са сключени 3 приватизационни сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките възлиза на 2,1 млн. лева.

През 1996 г. в община Елхово са сключени 2 приватизационни сделки, от които едната е чрез търг, а другата е по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена на сделките надхвърля 1 млн. лева.

През 1996 г. в община Камено е сключена 1 приватизационна сделка за цяло предприятие чрез преговори с потенциален купувач. Договорната цена е 36 млн. лева.

През 1996 г. в община Нова Загора са сключени 3 приватизационни сделки по реда на чл. 35 от ЗППДОП. Договорната цена е 0,9 млн. лева.

Приватизацията на цели общински дружества е сложен и продължителен процес, изискващ мобилизацията на целия общински управленски потенциал и извършването на голям обем подготвителна работа. Ценна помощ в тази област се оказва от специализирани международни програми, често с участието на Центъра за изследване на демокрацията. Разстановката по време на дейностите при процеса изглежда така:

1. Изготвяне на правните анализи на тези предприятия. За голяма част от предвидените за приватизация предприятия те вече са или приети, или са в напреднала фаза на доработка.

2. Анализ на финансовото и икономическото състояние. В основни линии това също е направено. Анализът е обвързан с общинските програми за реструктуриране и развитие.

3. Откриване на процедури за приватизация. Не съществуват особени пречки за своевременното откриване на такива процедури за готовите за продажба предприятия.

4. Приемане на заявките за участие в приватизацията на цели общински предприятия. Опасенията на този етап произтичат от затрудненията при проучването на действителните финансови възможности на кандидатите.

5. Водене на преговори с потенциалните купувачи и сключване на договори за продажба. Забелязва се задържане на процеса поради опасения за невъзможност от уреждане на поетите финансови ангажименти. Силно негативно действа фактическото разпадане на националната финансова система.

Очакванията са, че в рамките на 4-5 месеца могат да бъдат сключени около 36-40 приватизационни сделки за цели общински дружества.

На фона на перспективите, които се разкриват пред българската икономика след наложителното въвеждане на валутен борд, общинската приватизация естествено следва да се ускори. Какви допирни точки с принципите на валутния съвет се очакват от общинската приватизация?

На първо място, общинската приватизация няма да донесе очакваните съществени парични постъпления. Тенденцията се прояви още към средата на 1996 г. и ще се наложи напълно в условията на строгата финансова дисциплина в страната и забраната за рефинансиране на търговските банки. В същото време обаче ще се стабилизируют реалните парични постъпления в общинските бюджети и ще се елиминира трайното обезценяване на общинската собственост.

На второ място, може да се очаква засилване на инвеститорския интерес, включително и от чужбина, към приватизацията на цели общински фирми.

Възможно е да се разшири кръгът от парични инструменти, с които се осъществяват приватизационните сделки.

На трето място, естествено е се предположи промяна в приоритетите на общинската приватизация. Редица дейности, които до този момент общинските ръководства изключват от програмата за приватизация, а поддържането им е скъпо и на практика става невъзможно при ограничените общински финанси, ще бъдат предложени за продажба. Така едновременно ще се решат няколко цели: реструктуриране на общинската икономика в съответствие с препоръките на Европейския съюз, облекчаване на общинския бюджет, привличане на стратегически за общината партньори, нарастване броя на новите собственици и рязко увеличаване на дела на частния сектор.

На четвърто място, процесът на общинската приватизация ще се осъществява в по-тясна съгласуваност с касовата приватизация на държавни предприятия и приватизацията посредством инвестиционни бонове. Ще се ускори сегментацията на общинските управи и онези, които не са в състояние да действат при новите условия, би трябвало предсрочно да си отидат. На успех могат да разчитат онези, които приватизират с ускорени темпове общинското имущество, като съобразяват процеса с дългосрочните общински програми и стратегии за развитие и реструктуриране и с препоръките на международните институции. Във всички случаи се очаква засилване на прозрачността при приватизационните сделки.

На пето място, трябва да нараства ролята на общините при управлението на непродадените по касов или масов път дялове от капитала на държавните дружества на тяхна територия. Изглежда целесъобразно безвъзмездното преотстъпване на правото на управление върху общините при съпътстващи облекчения в прилаганите тарифи. В общините са изградени високо специализирани и доказали професионализма си звена, които могат да поемат управлението на остатъчните дялове. По този начин ще бъдат, съхранени и специалисти, които на сегашния етап практически са дезинтересовани от бързото приключване на приватизацията на общинската собственост.

Наложителни са промени в сега действащата нормативна база, позволяващи да се търгуват не само безплатни акции на работниците и служителите по линия на масовата приватизация, но и пакети от акции на приватизационните фондове или на стопански дружества от списъка за масова приватизация. Приватизационната стратегия следва да измести центъра на тежестта си от величината на очакваните парични постъпления към скоростта на приватизационните сделки.

Промени в насоките на дейността на общинските органи за приватизация ще настъпят и през трите етапа от очакваното функциониране на валутния борд.

При приватизацията на общински предприятия и обособени техни части на територията на страната ще се прилагат по всяка вероятност всички предвидени в ЗППДОП приватизационни техники. Най-нисък ще остане дялът на търговете. Очаква се работническо-мениджърската приватизация да заема все по-голям дял. Тази техника ще се наложи като най-масова през първите две години след въвеждането на валутен борд в страната. В духа на правилата на валутния борд изглежда целесъобразно остатъчните пакети от капитала да се продават по цената, реализирана по време на тръжните сесии, а не да се определя на базата на приватизационна оценка, изготвена специално за нуждите на касовата приватизация.

В перспектива, не без влиянието и на паричния съвет, най-вероятно през третия етап от реализацията на приватизационната стратегия, ще се съкрати дялът на приватизационните сделки, сключени след преговори с потенциален купувач.

През първия етап, който се очаква да продължи до края на 1998 г., най-често прилаганата приватизационна техника ще бъдат преговорите с потенциален купувач. Очаква се техният дял да бъде над 60 % от общия брой на сделките. Ускоряване на процеса в тази насока може да настъпи след октомври 1997 г. Конкурсите ще се приложат при сключването на около 25 % от приватизационните сделки. Чрез търг биха могли да бъдат извършени до 15 % от приватизационните сделки, предимно в случаите на ликвидация на предприятия, разпродажба на бездействащи активи, приватизация на обособени части от общински предприятия и при приватизационни сделки за общински имоти, които не са включени в капитала на общински дружества.

През втория етап, който очаквам да приключи към края на 2003 г., преговорите все още ще останат предпочитаната приватизационна техника, но до тях плътно ще се приближи откритата продажба на акции на фондовата борса като най-съобразена с правилата на валутния борд. На борсата трябва да се търгуват и акции на общинските предприятия. Очаква се чрез преговори с потенциален купувач да бъдат осъществени около 36 % от приватизационните сделки с общински предприятия. С продажба на акции, която ще бъде преобладаващата техника при вторичното търгуване на акциите на раздържавен ши чрез приватизационни бонове дружества и в които след съответни промени в ЗППДОП по-активно следва да участват и общините, ще бъдат осъществени около 33 % от приватизационните сделки. Неходимостта приватизационните сделки да подкрепят общинската програма за структурни промени в регионалното стопанство ще се изрази в относително високия дял на приватизационните сделки, осъществени чрез конкурс -20 %. Чрез търг се очаква да се осъществят до 6 % от приватизационните сделки. Известен брой приватизационни сделки ще бъдат осъществени чрез ликвидация на нежизнеспособни общински предприятия. В условията на паричен съвет ще се

засили предпочитанието към техники, съобразени с правилата на пазарна конкуренция и съобразени със строгата финансова дисциплина.

През третия етап, когато всички икономически агенти ще трябва напълно да подчинят дейността си на правилата на валутния борд и когато при благоприятни обстоятелства може да започне подготовката за постепенната му отмяна - т.е. най-рано към края на 2010 г., най-широко разпространената техника при приватизационните сделки ще бъде откритата продажба на акции на фондовата борса - очаква се 60 % от сделките да бъдат осъществени именно по този способ. Чрез конкурс ще се реализират до 17 % от приватизационните сделки. Преговорите с потенциален купувач ще се прилагат за приватизационни сделки в случаите, когато общинският съвет цели изграждане на група от стабилни акционери на приватизиращото се общинско предприятие, които да притежават до 22-25 % от капитала на предприятието, т.е. да разполагат с блокиращ пакет от акции. Чрез тази техника ще приключат към 16 % от приватизационните сделки. Очаква се подчертана подкрепа от страна на международните финансови институции към този приватизационен метод. С най-нисък дял ще бъдат приватизационните сделки чрез търг или ликвидация.

Въвеждането на валутен борд ще наложи приемането на промени в досегашната политика на собственика и ориентация към бърза и масова приватизация в тази насока. На втория етап се очаква засилен интерес от страна на стратегически инвеститори. При около 30 % от приватизационните сделки собственици ще станат мощни регионални български икономически групировки. При 27-28 % се очаква собственици да бъдат стратегически национални инвеститори от различни краища на страната. В редица случаи те ще действат съвместно с чуждестранни дружества, проявяващи стратегически интерес към определени райони. Инвеститорите със съмнителен произход на капитала могат да бъдат до 18 % от общия брой на инвеститорите от тази

При около 15 % от приватизационните сделки новите собственици ще бъдат стабилни акционери - обикновено дългогодишни делови партньори на приватизиращото се предприятие. При около 6-7 % от приватизационните сделки новите купувачи ще бъдат колективите на предприятията - сами или с допълнително привличане на финансови партньори. Този дял би могъл да нарасне при условие, че националната финансова система е в състояние да възстанови дееспособността си в условията на валутен борд. При останалите приватизационни сделки ще има широка дисперсия на продадените акции на общински предприятия сред широк кръг малки и средни акционери.

През третия етап се очаква съществено нарастване на дела на стратегическите за общината купувачи. Предполага се те да бъдат собствениците при почти 60 % от приватизационните сделки. Под техния контрол ще попадне преобладаващият дял от капитала на раздържавените

общински предприятия. Ще се увеличи и делът на малките и средни акционери. Те ще бъдат основни акционери при около 18 % от сделките. Ще намалее броят на сделките, при които купувачите са големи български групировки -до 10 % от общия брой на приватизационните сделки. Очаква се спадане на дела на стабилните акционери, които няма да имат икономическата мощ на чуждестранните конкуренти и свързаните с тях български фирми. Традиционните делови партньори на приватизираните общински дружества ще станат собственици при около 9 % от приватизационните сделки.

Стратегията за развитието на приватизационните процеси на общински дружества на територията на страната цели и осигуряване на значителни финансови средства, крайно необходими за бързото възстановяване на добрите позиции на сравнително голям брой български общини. В условията на валутен борд това е приоритетен въпрос. При това важно е своевременното получаване не само на залегналата в приватизационния договор сума, но и кумулативният ефект от сделката, включващ наред с договорената сума и поетите задължения, ангажиментите за инвестиции и изплатените задължения на приватизираните дружества. Важно е поддържането на оптимално съотношение между кешовите плащания и разсроченото плащане по различните разрешени от ЗППДОП начини.

Основното правило, върху който трябва да се базира приватизацията на общински предприятия на територията на Република България към края на разглеждания период, е сделките да се съществяват в строго съответствие с пазарните финансови правила. Предпочитаният метод, доказал своите предимства, ще бъде откритата продажба на акции на фондовата борса. При сделки, които се осъществяват с известно разминаване с пазарните финансови правила, а по всички предварителни очаквания в повечето общини те няма да са малко, с_е изискват надеждни допълнителни гаранции. Това се отнася най-вече за сделките с потенциални купувачи, които според компетентните органи в редица страни, на базата на натрупания в тях опит, са най-рисковани и с най-високи предпоставки за поява на корупция.

Добре би било при практическата подготовка за приемането на България като пълноправен член на Европейския съюз, след отчитането на опита от приложението на паричен съвет в икономическия живот на страната, приватизацията на общински предприятия да осигурява сравнително стабилното им последващо развитие, без спекулативен натиск, при гарантирана защита на общинските интереси. Трябва обаче да се държи сметка за задълженията, произтичащи от членството ни в европейското икономическо пространство, не допускащи дискриминация на Р едни партньори за сметка на преференциално третиране на други. Националната преференция ще бъде строго стеснена и подчинена на страги правила. Не следва да се забравя, че европейското законодателство включва редица текстове, регламентиращи

преференциално дейността на общински дружества в сравнение с държавните предприятия.

Основно предимство, което ще донесе процесът на общинска приватизация на жителите на общината, ще бъде разрушаването на монопола в производството и предлагането. Спазването на строга финансова дисциплина ще бъде обичайна норма за поведение от всички местни икономически агенти. Безсмислеността на опитите за изкуствено закрепване на трайно губещите предприятия ще лъсне още по-отчетливо и ще наложи ликвидацията на някои предприятия или търсенето на адекватни пътища за бързото им реструктуриране. Съществен ще бъде броят на притежателите на акции от раздържавените общински предприятия, които свободно ще ги търгуват на фондовата борса. Новооткритите частни предприятия ще поемат преобладаващата част от наличната работна ръка. Рязко ще се повиши нивото на работната заплата, а оттам и на реалните доходи на жителите на общината. Реални са шансовете да бъдат приватизирани цели дейности на територията на общината.

В тази светлина може да се потърси отговор на въпроса за готовността на общините адекватно да реагират на предизвикателствата на валутния борд.

Едва около 20 % от общините в България са готови за това. При тях досегашната приватизационна дейност е най-продължителна и най-разнообразна, налице са и подготвените кадри. Положително е и отношението на местната общественост към служителите, натоварени с осъществяването на общинския приватизационен процес.

За около 1/3 от общините приемам като сериозни шансовете да не се провалят в дейността си. Тази дейност обаче ще продължи да бъде еднопланова и с ограничени финансови резултати.

«Почти 40 % от общините в България при сегашния състав на звената, осъществяващи приватизационния процес, няма да са «състояниие да изпълняват правилата на валутния борд. Наред с необходимите кадрови промени, желаната положителна промяна може да се постигне със съществената помощ на екипите, действащи по линия на международни програми.

Преценявам като опасни и очаквам сериозни несполуки в дейността на около 7 % от общините в България, в които през изминалите години успешно се осъществяваше процеса на общинска приватизация. В някои от общините по политически съображения бяха освободени доказали се в дейността си специалисти. В други общини дейността почти бе прекратена от проверките по сигнали за корупция и злоупотреба със служебното положение.